خاڵ

گۆڤارێکی هزریی ڕۆشنبیرییە
دوومانگ جارێک دەردەچێت
ژمارە (٣) شوباتی
٢٠١٦

تیراژ: ١٥٠٠
نرخ: ١٥٠٠ دینار
چاپخانە: سەردەم

لەم ژمارەیەدا

بابەتی گشتی

تەوەری ژمارە

[کەلەپووری ئیسلامیی خوێندنەوە و هەڵسەنگاندن]

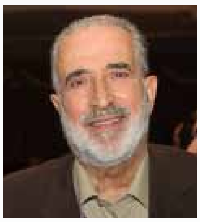
گۆڤاری خاڵ

مەنهەجی مامەڵەکردن لەگەڵ کەلەپووری ئیسلامیی

ن: د. عیمادەدین خەلیل *

و: د. ئیسماعیل بەرزنجی

عیمادەدین خەلیل

ئەگەر بمانەوێت بگەینە دەرەنجام و لێکەوتەی ورد و قبوڵکراو، زۆر گرنگە کۆمەڵێك پرەنسیپ و پێوەری بنچینەیی دیاریبکەین سەبارەت بە مەنهەجی مامەڵەکردن لەگەڵ کەلەپووردا:

(١)

(٢)

ئەو هەوڵانەی دەیانەوێت بەرهەمی فراوانی کەلەپووری ئیسلامیی بەحەق و ناحەق بۆ سەلماندنی بیروبۆچوونەکانی خۆیان بەکاربهێنن، لەگەڵ سەرەتاییترین سەلمێنراوەکانی تێڕوانینی ئیسلامیدا دژیەك و ناکۆکن

(٣)

[illegible]

قورسە چالاکی مەعریفی ئیسلامیی بەدرێژایی مێژوو جیابکەینەوە لەو ژینگە ئیسلامییەی کە تێیدا بەرهەمهاتووە و پێکهێنەر و کاریگەری و پاڵنەرەکانی لێوەرگرتووە.

(٤)

(٥)

١

٢

٣ ... یەکەم

سێیەم

چوارەم

پێنجەم

شەشەم

حەوتەم

(٦)

نۆیەم

دەیەم

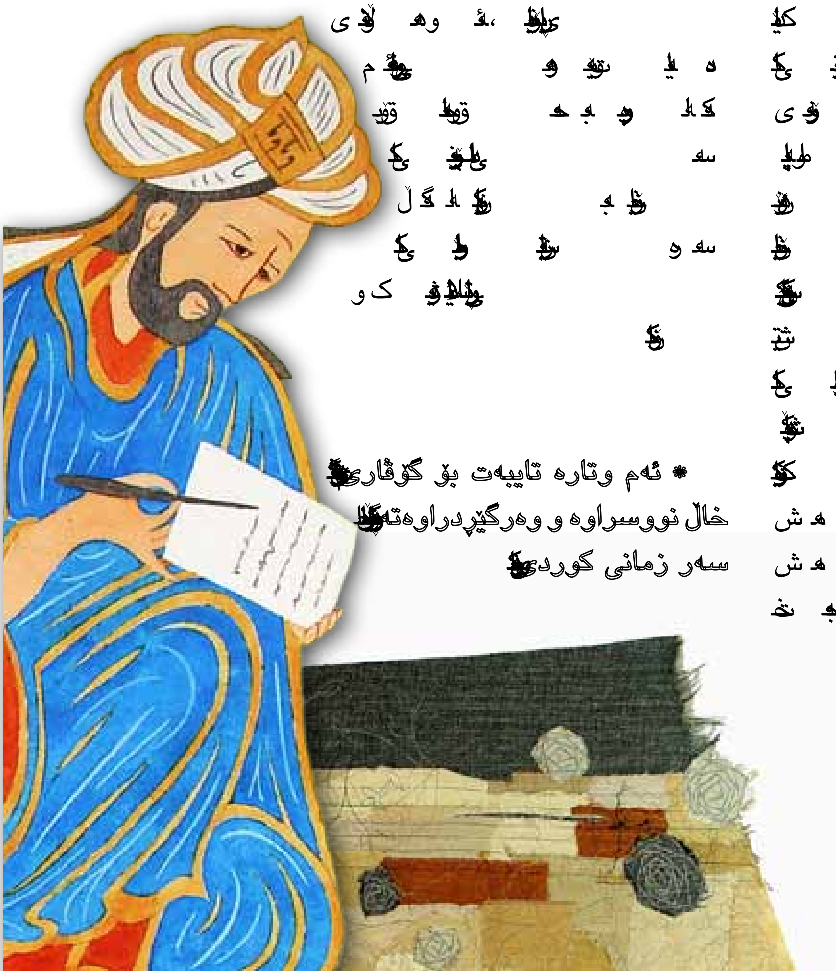
کەلەپوور بەرهەمی چرکەسات و ژینگەیەکی دیاریکراوە لە زۆربەی کاتدا، بۆیە مەرجدار و وابەستەیە بە مێژوو و جوگرافیاوە.

(٧)

دەبێت مەنهەجێکی گونجاو و نەرمخواز دابرێژین بۆ مامەڵە لەگەڵ کەلەپووردا

[illegible]

* ئەم وتارە تایبەت بۆ گۆڤاری خاڵ نووسراوە و وەرگێردراوەتە سەر زمانی کوردی

سەرچاوە و پەراوێز:

پەیوەندی کورد و ئیسلام
ڕامان لە موسڵمانبوونی کورد

د. کامەران محەمەد

جیاکردنەوەیەکی میتۆدیی

کورد ئەوەندە ئیسلامی وەرگرت کە لەگەڵ دابونەریتە خێڵەکییەکانیدا گونجاوبێت.

بونیادی کۆمەڵایەتیی

ئیسلام لە پانتایی جوگرافیای خێڵدا

ئایینی ئیسلام نەیتوانی کۆمەڵگای ئەو کاتەی کوردی لەو بارودۆخەی کە تێیدابوو تێبپەڕێنێت و کۆمەڵگایەکی نوێ بونیاد بنێت، وەك ئەو کۆمەڵگایەی لە سەرەتای ئیسلامدا لە نیمچە دوورگەی عەرەب بونیادی نا.

[illegible]

سوێندت بۆ نەخۆم بەو خودای بێ چوونە
بە قسەی شێخۆلکان کورد لە دین دەرچوونە

....

مەلاو شێخەکان بێ دین و بەدخوونە
(الا انهم هم المفسدون)۱۹*۲۰.

[illegible]

لە سایەی شێخ و شەیتان، دین و ئیمان نەما
لەنێو کوردان نەماوە خوڵ بە سەرمان ۲۲.

[illegible]

.... توخوا لێی گەڕێن لە ئیمانی کوردی
هەر بۆ ئەوەیە بڵێن نوێژمان کردی
هەرچی نوێژ ئەکات لەلای بەرهەوێوانە
سوجدە ئەباتە بەر ئەو قەوبرانە
لە شێخ ئەترسێت لە خوا قەیناکا
لەبەر شێخ تەقبیت هیچ نوێژێک ناکا
قەیناکا قەبری شێخی سوەرکارکا

سوجدە بۆ شێخ و (زاتەکان) ئەکەن لەم شارە
لە جەرەیشدا نوێژیان تەرک ناکەن
بۆ هەزار کوشتن پف ئەکەن دوو ناکەن
چاولیکەری ریاوە نوێژکردنی کوردی
هەر بۆ ئەوەیە بڵێن نوێژمان کردی
ژن و شێخ لە خوا پێشترە بۆ سوێندیان
ئێتر بە قسەیەتی تەقواومان تێ چێنێ۲۳.

[illegible]

شێخ چاو لێکە دەستی سۆفی نەفامە
ئەیشزانن ئەوەی ئەیخوا حەرامە
وەکیلی خوایە بەهەشت ئەفرۆشێ
وەک مانگای گەڵباخ مورید ئەدۆشێ۲٤

[illegible]

سێزدە (وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ
النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالآنفَ بِالآنفِ وَالأُذُنَ بِالأُذُنِ
وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَن تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُ
وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أنزَلَ اللّهُ فَأُوْلَـئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ)

بارودۆخە ئابووری، کۆمەڵایەتی، سیاسی و جەنگیەکان ڕێگربوون لەبەردەم دروستبوونی پەیوەندی و هەڤپەیڤینێکی تەندوست لە نێوان کورد و ئیسلامدا.

سەرچاوە و پەراوێز:

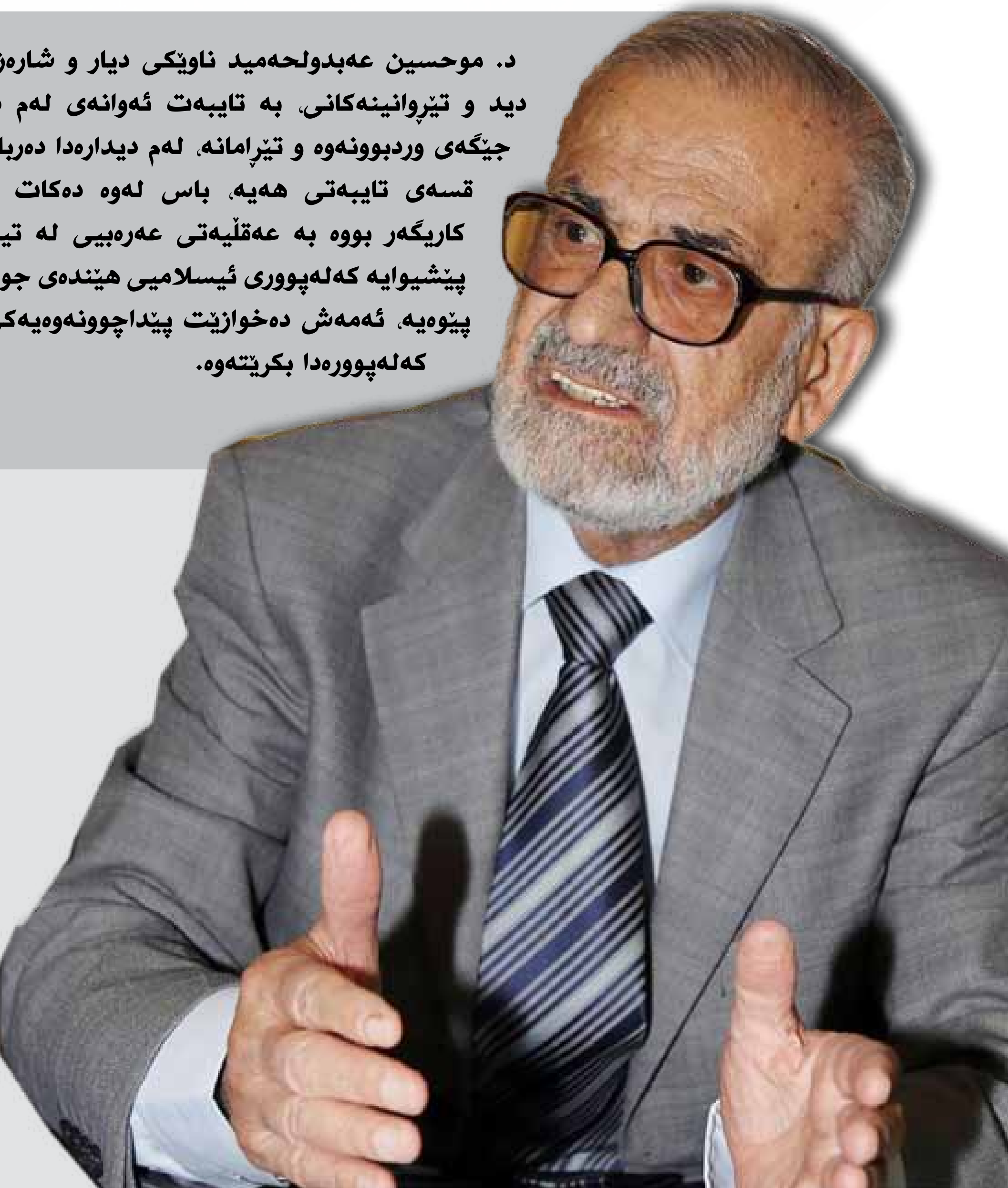
[illegible]

تەوەری ئایندە

گۆڤاری خاڵ

د. موحسین عەبدولحەمید:

کەلەپووری ئیسلامیی کاریگەر بووە بە عەقڵیەتی عەرەبیی

د. موحسین عەبدولحەمید ناوێکی دیار و شارەزای بواری فیکر و تەفسیرە، دید و تێڕوانینەکانی، بە تایبەت ئەوانەی لەم دواییانە خستوویەتییەڕوو، جێگەی وردبوونەوە و تێڕامانە، لەم دیدارەدا دەربارەی کەلەپووری ئیسلامیی قسەی تایبەتی هەیە، باس لەوە دەکات کە کەلەپووری ئیسلامیی کاریگەر بووە بە عەقڵیەتی عەرەبیی لە تیرِوانین بۆ بەها و ئەخلاق، پێشیوایە کەلەپووری ئیسلامیی هێندەی جوانییەکانی خڵتە و ناشیرینی پێوەیە، ئەمەش دەخوازێت پێداچوونەوەیەکی مەنهەجی و گشتگیر بەو کەلەپوورەدا بکرێتەوە.

گفتوگۆی: رێدار ئەحمەد

موحسین عەبدولحەمید

خاڵ: ئایا دەستگرتن بە کەلەپوورەوە واتای دەستگرتن بە رابردووەوە دەگەیەنێت، ئەمەش نهێنی دواکەوتن و بەجێمانی موسڵمانانە؟

خاڵ: ئەم پێداچوونەوە لە کوێوە دەستپێبکەین؟

خاڵ: لە لێکۆڵینەوەی کەلەپووری ئیسلامییدا بەلارێداچوونی مەنهەجی هەیە؟

خاڵ: دەکرێت بزانین سیمای مەنهەجی ئیسلامیی بۆ خوێندنەوەی کەلەپوور چییە؟

به رادەی ئەو رووناكیە زۆرە و ئەو دەستكەوتە مەزنانەی لە كەلەپوورەكەماندا هەیە، نشوستی زۆر و بەلاڕێداچوونی ماندوكاری لە بوارە جۆراوجۆرەكاندا تێدایە.

خاڵ: ئەی رەوتە ئیسلامییە جۆراوجۆرەكان چۆن مامەڵەیان لەگەڵ ئەم كەلەپوورەدا كردووە، بۆ نموونە ئەو رەوتەی خۆی بە سەلەفی ناودەبات؟

خاڵ: تا چ ئاستێك كەلەپووری ئیسلامیی كەوتۆتە ژێر كاریگەری كەلەپووری عەرەبیی؟

خاڵ: کەلەپووری ئیسلامیی تا چەند بەرپرسیارێتی ئەوەی ئێستا لە جیهانی ئیسلامییدا روودەدات لە ئەستۆ دەگرێت؟

خاڵ: لە هەندێك نووسین و وتارتدا باس لە چەمکی - من الوحي الى العصر- دەکەیت، پرسیارەکەمان ئەوەیە: ئەم چەمکە روون بکەیتەوە، هەروەها بە گشتیی چی دەبێتە هۆی دەربازبوون لە جێبەجێکردنی ئیجتیهادە مرۆییەکان و بە پیرۆزگرتنیان؟

رەوتی سەلەفی کۆن و هاوچەرخیش بە هەموو باڵە توندڕەو و میانەڕەوەکانیەوە تەنها گرنگی بە رووکاری دەربڕینەکان دەدات.

خاڵ: بەشداری کورد لەم کەلەپوورەدا تا چ رادەیەکە؟

دەبێت لە هەڵەکانی پێشینانمان و کەلەپوورمان بێدەنگ نەبین

کەلەپووری مێژوویی

وەکو یەکێك لە کێشەکانی ئیسلام

یاسین تەها

زۆربەی شارەزایان باسیان لەوەکردووە پتەوکردنی پەیوەندیی بە رابردووەوە هۆیەکە بۆ سەرکەوتن لە ئێستاو ئایندە، بەڵام ئەم حاڵەتە تارادەیەك لەناو خەڵکی موسڵمان جیاوازترە، ئەگەر پێچەوانە نەبێت، چونکەلەئێستادا زۆرجارکەلەپووری ئاڵۆزی مێژووی ئیسلام بووەتە هۆی دروستکردنی گرفت، هەروەها هۆیەك بۆ رەخنە لێگرتن وتانەلێدانیان. ئەم وتارە هەوڵێکە بۆ تێگەشتن لەقەیرانەکانی ناو کەلەپووری مێژووی کاروانی موسڵمانەکان، هەروەها لەسەر هۆکاری ئاڵۆسکان و کێشەکانی ئەو کەلەپوورە هەڵوێستە دەکات لەهەستیارترین جومگەی خۆیدا کە سەردەمە زێڕین و بەراییەکانی ئیسلامە.

کێشەکانی پەیوەست بە تۆمارکردنی مێژوو

کەلەپووری مێژووی ئیسلام بەکۆڵێك کێشە و گرێ و گۆڵەوە گەشتۆتە نەوەکانی ئێستا، هێندەی لایەنە گەش و جوانەکانی هەڵگری کێشە و قەیرانە.

کاریگەریی خراپی ڕووداوەکان

کێشەی گواستنەوەی تۆمارەکان

هەوڵەکانی چارەسەر

پێویستە کەلەپووری مێژوویی لە ئایین و شەریعەت جیا بکرێتەوە، دواتر بە میکانیزمی تایبەت مامەڵەی لەگەڵدا بکرێت کە تەبا بێت بە بنەماکانی شەریعەت و شیکاری واقیعی و زانستی سەردەم

پەراویزو سەرچاوەکان

بە کورتی

ص ٦_ ٢.

ئاوڕدانەوەیەك لە

زانستی كەلامی ئیسلامیی

جووتیار نەریمان

هەبووناسی

كاڵبوونەوەی باسە كەلامییەكان بەهۆی باڵكێشانی سەلەفییەت بەسەر جیهانی ئیسلام و بیری ئیسلامیدا لەنێو زۆربەی هەرە زۆری بزاوتە ئیسلامییەكان، زیانێكی گەورەی لە نەوەی نوێی موسڵمانان داوە.

تیۆری مەعریفە

مەولەویی تاوەگۆزی بە دیقەتێکی یەکجار وردەوە سنووری هەریەك لە عەقڵ و نەقڵ دەردەخات، پێیوایە لە هەندێك حاڵەتدا دەبێت وەحی لێگەڕێت عەقڵ کاری خۆی بکات.

پێوەندیی نێوان عەقڵ و نەقڵ

[illegible]

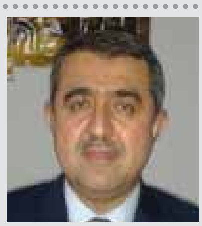
سەرچاوە و پەراوێز:

١) [illegible] ٩.
٢) [illegible] ٢ [illegible] ٣.
٣) [illegible]
[illegible] ٣ [illegible] ٧.
٤) [illegible] ٢.
٥) [illegible]
[illegible] ٢.
[illegible]
(٢)
[illegible] ٧.
٦) [illegible] ٢)
[illegible] ٤.
٨) [illegible] ٣ – ٢.

پەیڤێک لەسەر کەلەپوور و
ڕێکارەکانی دووبارە خوێندنەوەی

د. سەباح بەرزنجی

کۆمەڵێك ڕێگر و کۆسپی گەورە هەیە لەبەردەم دووبارە خوێندنەوەی کەلەپووردا وەکو تەقلیدگەرایی و پیرۆزدانانی رابردوو و دەمارگیری بۆ مەزهەب و گرووپەکان.

کەلەپووری ئیسلامیی هەنووکە بە دەست کەسانی دەمارگیرەوە دووچاری قەیران و دابڕان بووە، لە سەردەمی نوێدا کێشەی بۆ دینداران و لادینان دروستکردووە.

زمانی کوردی

لەناو کەلەپووری ئیسلامییدا

قڕانی لە توێژینەوە و تێزەکانی پەیمانگا و
کۆلێجی زانستە ئیسلامییەکان

د. هێمن عومەر خۆشناو

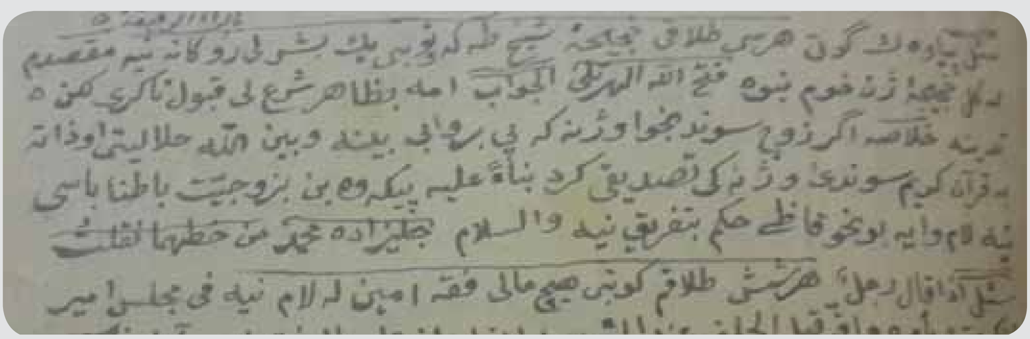
قەدەغەکردنی بە کوردی نووسین زیاتر بۆ راڤەی قورئان و زانستی شەرعی بووە

لە ناو بزاڤی زانست و زانیاری لە کوردستاندا بێباکییەکی زۆر هەبوو لە هەمبەر زمانی کوردی و بەشێك لە زانایانی کورد، ئەوەی لایان گرنگ نەبووە خەمی زمان بووە

شەرمنی لە کوردی نووسین بە درێژایی مێژووی کەلەپووری ئیسلامیی

کەس بە ئەلفازم نەڵێ خۆ کوردییە خۆ کردییە

هەر کەسێ نادان نەبێ خۆی تالیبی مەعنا دەکا[7]

بەشێك لە زانا و مەلایانی کورد زاتی ئەوەیان نەکردووە بڕیاری کردنەکوردی قورئانی پیرۆز بدەن، تەنانەت هەندێکیان دژایەتیشیان کردووە.

کەمتەرخەمی ئەکادیمییەکانی ئەمڕۆ لە هەمبەر زمانی کوردی

سەرچاوە و پەراوێز:

٢ "إن الله اختار من آدم العرب، واختار من العرب مضر، ومن مضر قريشا، واختار من قريش بني هاشم، واختارني من هاشم، فأنا من خيار إلى خيار، فمن أحب العرب فبحبي أحبهم، ومن أبغض العرب فببغضي أبغضهم. « ك - عن ابن عمر»١. الكتاب: كنز العمال في سنن الأقوال والأفعال، المؤلف: علاء الدين علي بن حسام الدين المتقي الهندي البرهان فوري (المتوفى: ٩٧٥هـ)، المحقق: بكري حياني - صفوة السقا،الناشر: مؤسسة الرسالة، الطبعة: الطبعة الخامسة ،١٤٠١هـ/١٩٨١م.

٣ أَحِبُّوا العربَ وبقاءَهم فإنَّ بقاءَهم نورٌ فى الإسلام وإنَّ فناءَهم ظلمةٌ فى الإسلام (أبو الشيخ فى الثواب عن أبى هريرة) أخرجه أيضًا: أبو الشيخ فى طبقات المحدثين بأصبهان (٢٧٣/٤) . وأبو نعيم فى ذكر أخبار أصبهان (٣٤٠/٢) . قال العجلونى (٥٥/١): أخرجه أبو الشيخ بسند ضعيف. بروانة الكتاب: جمع الجوامع أو الجامع الكبير للسيوطي، المصدر: موقع ملتقى أهل الحديث.

کەلتوور و ئیسلامی فیقهی

دەرچەیەک بەڕووی ئازادیدا

ئیدریس عومەر (لاهووت)

دەسپێك

یەکەم: فیقهی ئیسلامی لەکوێوە سەرچاوەی گرتووە

کاتی ئەوە هاتووە بوێرانە نەقدی شافعی و فیقهزانە گەورەکانی مێژوو بگرین، ئەوەیش گەورەترین خزمەتە بە ڕاستییەکان.

دووەم: فیقهـ مامەڵە لەگەڵ کوێی ئاین دا دەکات؟

فیقهی ئیسلامیی بەتەنها تێڕوانینی خودا نییە بۆ ژیان، بە قەد ئەوەی تێڕوانینی مرۆڤە بۆ جیهان و بۆ دەقی دینی لە دیدگای خوداوە.

سێ یەم: فیقهی ئیسلامی مامەڵە لەگەڵ کام ڕەهەندەی ژیاندا دەکات؟

چوارەم: ڕەهەندەکانی فیقهی ئیسلامی لە مێژوودا

پێنجەم: دینی داپۆشراو و کۆمەڵگەی ئیسلامی:

شەشەم: فیقهی دونیا و فیقهی ئاخیرەت (فراوانتر لە قانوون)

حەوتەم: دەرەنجامەکانی ئاینی فیقهی

١

٢

٣

٤

٥

ئەو کوشتن و بڕینانەی کە سەرتاپای مێژووی ئیسلامیی تەنیووە هەموویان بە دیوە سیاسییە فیقهیەکەی ئایینەوە لکاون و تا ئێستاش بە سەوقات بۆ ئێمە ماونەتەوە

دەرەنجام و ڕێچارە.

[illegible]

اطيب الاسفار عندى انتقالى من مكا
فالمكانات حجاب عن عيان اللامكا

چونكە بەبێ نەقدی ڕابردوو ناتوانین یەك خشت بخەینە سەر دایواری داهاتوومان. خودا هیچی تەقلیدانەی پێ خۆش نیە، نە دینی تەقلیدی نە شوێنكەوتنی تەقلیدی و نە دووبارەكردنەوەی شتگەلی ڕابردوو، خودا خۆشی لە مەملووكیەت نایەت، خودا خۆشی لە داهێنان و تازەیی دێت

سەرچاوەکان:

١. [illegible]
٢. [illegible]
٣. [illegible]
٤. [illegible]
٥. [illegible]
٦. [illegible]
٧. [illegible]
٨. [illegible]
٩. [illegible]

دیدگای بیرمەندانی ئیسلامیی بۆ

کەلەپوور

ئیسماعیل تەها

قسەکردن لەسەر (کەلەپوور)ای ئیسلامیی، قسەکردنە لەسەر دەریایەکی بێ بن، بۆیە بەشێك[2] لە زانایان و بیرمەندانی هاوچەرخ کاتێك باسی کەلەپووری ئیسلامی دەکەن هەر کەسەو بە پێی باگراوندی خۆی باسی ئەو کەلەپوورە دەکات، بەهۆی کاریگەری گەورەی کەلەپوور بەسەر نەوە یەك لەدوای یەکەکان، بەیەکێك لە باسەر هەر زیندووەکان دادەنرێت، بەتایبەت هەندێك کردەی نامرۆڤانە هەیە، کە دەکرێت پاڵپشتیەکی لە کەلەپوور بۆ بدۆزنەوە، بۆیە بەردەوام قسەو باسی گرنگی لەسەر دەکرێت، لەم نێوەندەش کۆمەڵێك بیرمەندی گەورەی ئیسلامیی لە کتێبی سەربەخۆ باسی کەلەپووریان کردووە، هەرکەس لە دیدوتێروانی خۆیەوە شەنوکەوی کەلەپووری کردووە، لەم نووسینەدا، سەرەتا پێناسێکی کەلەپوور دەکەین، پاشان دەچینە سەر ئەوەی ئایا زانایانی پێشوو چۆن هەڵسوکەوتیان لەگەڵکەلەپووکردووە؟ کەسیان کەلەپووریان بەپیرۆز زانیوە؟ بەتایبەت بۆچوونی زانایانی ئیسلام لەم بارەیەوە گرنگە، چونکە ئەوەی ئێستا بەشێکی خەڵك ڕێگرن لەقسەکردن قسەوفەتواو ئیجتهادی ئەوانە، ئەگەرچی بەلای هەندێك خەڵکەوە قسەکردن لەسەر کەلەپوور قسەکردنێکی بێ سودە، پێویستە بەیەکجاری خۆمان لەم رابردووە داماڵین، بەڵام بەلای بیرمەند وفەیلەسوفێکی وەك (تەها عەبدوڕەحمان) خۆسەرقاڵکردن بەکەلەپوور بێسود نییە، پێیوایە ئەگەر مرۆڤ سەرقاڵ نەبوو بەکەلەپووری خۆیەوە سەرقاڵ دەبێت بە کەلەپووری خەڵکانی ترەوە[3].

پێناسەی کەلەپوور

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بۆچوونی زانایان لەسەر کەلەپوور

[illegible]

[illegible]

کەلەپوور لای بیرمەندانی هاوچەرخ

[illegible]

١ ـ تەهاعەبدوڕەحمان

[illegible]

[illegible]

تەها عەبدوڕەحمان بۆ خوێندنەوەی کەلەپوور چوار ڕێسای داناوە:

[illegible]

بەلای عەلوانییەوە یەکێك لە گرفتەکانی موسڵمانان دوورکەوتنەوەیە لە قورئان، لەبری گەرانەوە بۆ قورئان دەگەڕێنەوە بۆ کەلەپوور.

٢- تەها جابر ئەلعەلوانی

کەلەپوور و وەڵامی پرسەکانی سەردەم

محەممەد عەمماره پێیوایه زانایانی ئیسلامیی له هەموو بواره جۆراوجۆرەکان گرنگی زۆریان به وەرگرتن و رەتکردنەوەی مەعریفەی مرۆڤەکان داوە.

٣- محەممەد عەمماره

دابەشکردنی کەلەپوور بۆ چەند ئاستێك

گۆڤارێکی هزری رۆشنبیرییە.

سەرچاوە و پەراوێز:

[illegible]

زمان

زیاتر له ئامرازێکی گفتوگۆ

دیوێکی تری مەدالیا زێڕینەکەی کەلەپووری ئیسلامیی

موئمین زەڵمی

کورتە

پێشەکی

کەلەپووری ئیسلامیی

ژانرەکانی کەلەپووری ئیسلامیی

[illegible]

زمان؛ پێناسە و پەرەسەندنەکان

[illegible]

پێویستە چالاکییەکانی زمانی کوردی وەك یەکێکە لە بەشە گرنگەکانی کەلەپووری ئیسلامیی گەشەی زیاتریان پێبدرێت.

زمان و کەلەپووری ئیسلامیی

هەڵسەنگاندن و شیکردنەوە

کۆتایی

سەرچاوەکان:

کێ

کەلەپووری ئیسلامیی هەڵاوێر دەکات؟

جەعفەر گوانی

پێداچوونەوە و هەڵاوێرانی کەلەپووری ئیسلامیی و ساغکردنەوەی لەگەڵ دەقە پیرۆزەکان پێویستییەکی حەتمی ئایینی و جڤاتی و مرۆییە.

بابەتی گشتی

پلورالیزمی ئایینی

تێڕوانینێکی ئیسلامییانه

د. ئومێد عوسمان

تێڕوانینی ئیسلام بۆ ڕەهەندی پراکتیکی پلورالیزمی ئایینیی

(لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ) المائدة، ٤٨. (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَبَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ) الانعام (١٦٥).

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍوَأُنثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا) الحجرات (١٣). (وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ).

(لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَد تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ)البقرة (٢٦٥). (فَمَنشَاءَفَلْيُؤْمِن وَمَن شَاءَ فَلْيَكْفُرْ) الكهف (٢٩).(وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْحَفِيظًا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ) الانعام (١٠٧). (وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَمَنفِيالْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) يونس (٩٩).(وَعَلَى

اللَّهِ قَصْدُالسَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ).

(لَّا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّالْمُقْسِطِينَ).

(وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ).

(قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ)

(وَإِذَا حَكَمْتُمبَيْنَالنَّاسِ أَن تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ) النساء (٥٨).(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ) النساء (١٣٥). (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَى أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى).

هەڵەیە ئەگەر وا هەستبکەین پەیوەندی موسڵمان بە ناموسڵمانەوە لەسەر بنەمای توندوتیژی و رقلێبوون و رەتکردنەوە بنیاتنراوە.

تیڕوانینی ئیسلام بۆ ڕەهەندی تیۆریی پلورالیزمی ئایینیی

وەفدی مەسیحیەکانی نەجران دێنە مەدینە، پێغەمبەر (درودی خوای لێبێت) ڕێزی زۆریان لێدەنێت و دەرگای مزگەوتیان بۆ والآدەکات تا نوێژی جەژنی فەسحی تیا ئەنجامبدەن

قورئانی پیرۆز بە ئاشکرا بانگەشەی فرەیی، پێکەوەژیان و ڕێزگرتنی بیروبۆچوونە جیاوازەکان دەکات.

(وَقالَتِ الْيَهُودُلَيْسَتِ النَّصارَى عَلَى شَيْءٍ وَقالَتِ النَّصارَى لَيْسَتالْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتابَ كَذلِكَ قالَ الَّذِينَ لا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيامَةِ فِيما كانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) البقرة (١١٣).(لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةًوَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ)

: (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) الحج (١٧).(وَإِن جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ، اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ٦٨ – ٦٩).

سەرچاوە و پەراوێز

١- ينظر: البعلبكي، منير و رمزي منير: المورد الحديث، قاموس إنكليزي- عربي، دار العلم للملايين، بيروت، د.ط، ٢٠٠٨، ص ٨٨٤.

٢- ينظر: اليوسف، عبدالله أحمد: شرعية الاختلاف، دراسة تأصيلية منهجية للرأي الاخر في الفكر الإسلامي، دار الهادي، بيروت، ط٢، ٢٠٠٤، ص ١٣٨.

٣- ينظر: قانصو، وجيه: التعددية الدينية في فلسفة جون هيك، المرتكزات المعرفية واللاهوتية، الدار العربية للعلوم-ناشرون، بيروت، ط١، ٢٠٠٧، ص١٢.

٤- ينظر: عمارة، محمد: الإسلام والتعددية، الاختلاف والتنوع في إطار الوحدة، سلسلة :هذا هو الإسلام (١٠)، ، القاهرة، مكتبة الشروق الدولية، ط١، ٢٠٠٨، ص ٢٦. البنا، جمال: التعددية في مجتمع إسلامي، دار الفكر الإسلامي، القاهرة، د.ط، د. ت، ص ١٢.

٥- ينظر: القرطبي: الجامع لاحكام القران، تحقيق: عبد الله بن عبد المحسن التركي واخرون، مؤسسة الرسالة، بيروت، ط١، ٢٠٠٦، ١٠/١١٤.

٦- ينظر: العمري، أكرم ضياء: السيرة النبوية الصحيحة، مكتبة العلوم والحكم، المدينة المنورة، ط٦، ١٩٩٤، ص ٢٨٢. حميد الله، محمد: مجموعة الوثائق السياسية للعهد النبوي والخلافة الراشدة، دار النفائس، بيروت، ط٥، ١٩٨٥، ص٥٩.

٧- ينظر: حميد الله، محمد: المصدر السابق، ص ١٧٥. عمارة، محمد: احترام المقدسات، سلسلة: هذا هو الإسلام(٣)، مكتبة الشروق الدولية، القاهرة، ط١، ٢٠٠٥، ص ١١.

٨- ينظر: حميد الله، محمد: المصدر السابق، ص ٦٦- ٣٣٢.. المطعني، عبد العظيم إبراهيم: مبادئ التعايش السلمي في الإسلام، منهجا وسيرة، دار الفتح للإعلام العربي، القاهرة، ط١، ١٩٩٦، ص٤٦.

٩- أخرجه البخاري في صحيحه (٢٠٦٨) ومسلم في صحيحه (١٦٠٣).

١٠- أخرجه الترمذي في سننه (١٢١٤) وابن ماجه في سننه (٢٤٣٩) والنسائي في الكبري(٦٢٤٧) وقال الترمذي: هذا حديث حسن صحيح.

١١- أخرجه أبو داود في سننه (٣٠٥٢) والبيهقي في السنن الكبري(١٨٧٣١) وأورده الالباني في سلسلة الاحاديث الصحيحة (٤٤٥).

١٢- أخرجه البخاري في صحيحه (١٣١٢).

١٣- أخرجه البيهقي في السنن الكبري (١٣٠٨٠.) ونحوه أحمد في المسند(١٦٥٥، ١٦٧٦) وقال محقق المسند شعيب الارنؤوط: إسناده صحيح.

١٤- ينظر: المصدر نفسه.

ينظر: محمد، يحيي: فهم الدين والواقع، نسخة ألكترونية بصيغة PDF ص١٠٠.

١٥- ابن تيمية: مجموعة الفتاوي، اعتني بها وخرج أحاديثها: عامر الجزار وأنور الباز، دار الوفاو، المنصورة، ط٣، ٢٠٠٥، ٢٨/٨٤.

١٦- الطبري: تأريخ الرسل والملوك، تحقيق: محمد أبو الفضل إبراهيم، دار المعارف، القاهرة، ط٢، د.ت، ٦٠٩/٣.حميد الله، محمد: المصدر السابق، ص ٤٨٨.

١٧- ينظر: السباعي، مصطفي: من روائع حضارتنا، دار السلام، القاهرة، ط١، ١٩٩٨، ص ٦٥. عمارة، محمد: احترام المقدسات، المصدر السابق، ص ١٢.

١٨- ينظر: السباعي، مصطفي: المصدر السابق، ص ٦٦.

١٩- ينظر: السباعي، مصطفي: المصدر السابق، ص ٦٧.

٢٠- متز، ادم: الحضارة الإسلامية في القرن الرابع الهجري، ترجمة: محمد عبد الهادي أبو ريده، دار الكتاب العربي، بيروت، ط٥، د.ت، ٨٦/١.

٢١- المصدر نفسه، ٨٧/١.

٢٢- ينظر: السباعي، مصطفي: المصدر السابق، ص ٦٩.

٢٣- ينظر: قانصو، وجيه: المصدر السابق، ص ٤٩.

٢٤- المصدر نفسه، ل١٢.

٢٥- ينظر: حب الله، حيدر: المصدر السابق، ص ٤٨.

٢٦- ينظر: رضا، محمد رشيد: تفسير القران الحكيم، دار المنار، مصر، ط٢، ١٣٦٧، ٤٢٠/٦.

٢٧- ينظر: الغزالي، أبو حامد: فيصل التفرقة بين الإسلام والزندقة، تحقيق: حكة مصطفي، دار النشر المغربية، الدار البيضاو، ١٩٨٣، ص ٣٨. عياض، القاضي أبو الفضل: الشفا بتعريف حقوق المصطفي، تحقيق: عبد السلام محمد أمين، دار الكتب العلمية، بيروت، ط٣، ٢٠٠٦، ١٦٩/٢. شلتوت، محمود: الإسلام عقيدة وشريعة، دار الشروق، القاهرة، ط١٨، ٢٠٠١، ص ١٩. الغزالي، محمد: مع الله، دراسات في الدعوة والدعاة، شركة نهضة مصر، القاهرة، ط٦، ٢٠٠٥، ص ٥٦.البنا، جمال: المصدر السابق، ص ٣٠. صليل، مهدي: التعددية الدينية، قراوة في المعني، محاضرات الشيخ حسن الصفار، القطيف، المملكة العربية السعودية، ط١، ٢٠١٥، ص ٣٠.

٢٨- شلتوت، محمود: المصدر السابق، ص ١٩.

٢٩- ينظر: الغزالي، محمد: مع الله، دراسات في الدعوة والدعاة، المصدر السابق، ص ٥٦.

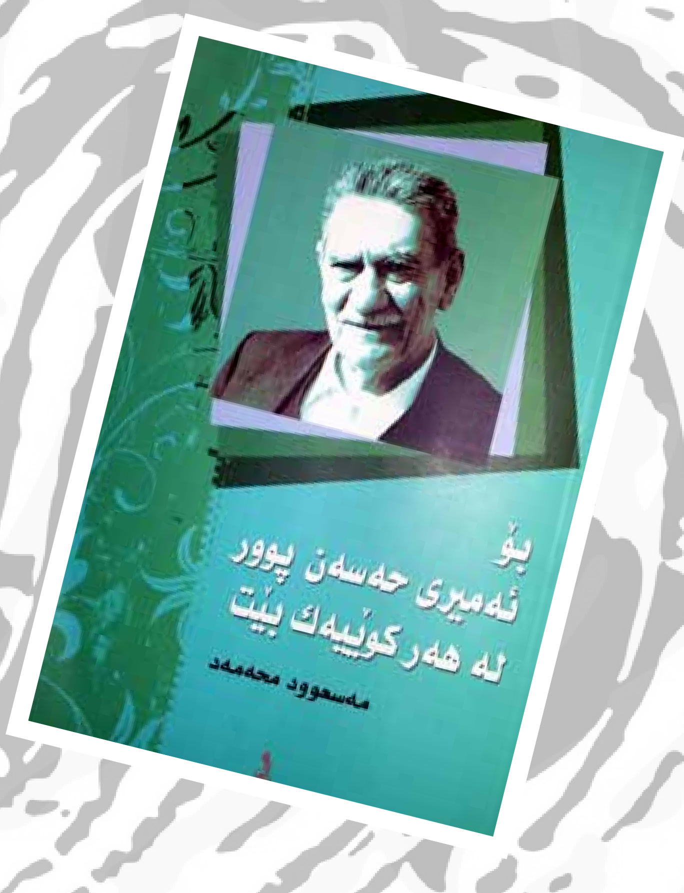
ماریفەتناسیی کوردانەی

مەسعود محەمەد

لە پەڕتوکی (بۆ ئەمیری حەسەنپور لەهەر کوێیەك بێت)

بوخاری عەبدوڵای قەسرێ

نووسەر پێیوایە ناگونجێت ئەزموونی جوتیارێکی ئەڵمان بەسەر تراکتۆرەکەیەوە بەسەر پاچ وبێڵ و دەستاڕی جوتیارێکی کورد دا بسەپێنرێت.

مەسعود محەممەد هەوڵدەدات هەبوونی ئایین لەگەڵ زانست و تیۆرە مەعریفیەکان پێکەوە گرێبدات.

[illegible]

لەکۆتاییدا و پوختەی مەبەست:

سەرچاوە:

ئازادکردنی

عەقیدە لە فیکر

فازڵ قەرەداغی

ڕاستکردنەوەی هەوڵێکی پێچەوانەکراو

ئەو کاتەی فیکر تێکەڵ بە باوەڕ بوو

ناوەندگیری لە نێوان خودا و مرۆڤ

نموونەیەك لەسەر فیكری تێكەڵ بە عەقیدە

فأتاه جبريل ، فقال: ما الإيمان؟ قال: الإيمان أن تؤمن بالله وملائكته وبلقائه ورسله وتؤمن بالبعث (صحيح البخاري، كتاب الايمان، ح ٥٠) ... أن تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله ولقائه وتؤمن بالبعث الآخر (صحيح البخاري، كتاب تفسير القران، سورة لقمان، ح ٤٧٧٧).

وتؤمن بالقدر خيره وشرَه (صحيح مسلم، كتاب الايمان، ٨) ... .وتؤمنَ بالقدر كله (كتاب الايمان، ١٠) ... (كتاب الايمان، ٩)

((القدرية مجوس هذه الأمة إن مرضوا فلا تعودوهم وإن ماتوا فلا تشهدوهم))[1].

(الجبرية)، (السبئية)، (المرجئة)

:((ما بعث الله تعالى نبيا قط إلا في أمته قدرية ومرجية ان الله لعن القدرية والمرجية على لسان سبعين نبيا-

(العلمانية)، (اللبرالية) و (الاشتراكية)

گرنگە عەقیدە و ئیمان لە چەند بابەتێکی کەم سنووردار بکەین، بەمەش ڕێگە دەگرین لەبەردەم بەکارهێنانی عەقیدە بۆ مەبەستی سیاسیی.

(الاسماعيلية)، (البهائية) و (القاديانية)

ى(القاديانية

يان اللبرالية شرار هذه الامة

كتاب السنة

ابو بكر عمرو ابن أبي عاصم

عەقیدە وەك ڕێگەیەکی کورتی زاڵبوون بەسەر نەیاران

(مقطوع

له ئەنجامی ئەو ململانە فیکرییە، کە بەشێکی دەگەڕێتەوە بۆ هۆکاری سیاسیی، سەیر نییە ئەگەر فەرمووودەی دژ بە مێژوو و واقع و عەقڵ و مەنتق هەڵبەسترێن.

قورئان بڕیاردەرە لەسەر ئەوەی کێ لە قیامەت ڕزگاری دەبێت

(ظني الثبوت) ... (علة) ... (شذوذ) ... (قطعي الثبوت) ... (قطعي الدلالة) ... (قطعي الدلالة)

(ظني الثبوت)

فراوانکردنی عەقیدە و بەرتەسککردنی ڕزگاربووان

(الطحاوي)

(الفرقة الناجية)

گواستنەوەی ناکۆکیی تاقمەکان بۆ ناکۆکیی لە عەقیدە

(ابن المنذر)

ئەسڵی کێشە مەزهەبییەکان سیاسییە

(و وَلایةُ ولینا وعداوةُ عدونا والدخول مع الصادقین)[5]

تەححاوی کە ئیمامێکی دیارە، نامیلکەیەکی لەبارەی عەقیدەوە هەیە، هەرچەندە شتی دروستی لەخۆ گرتووە، بەڵام گیانی ناکۆکی وای کردووە مەسەلەیەکی فیقهیی وەك (المسح علی الخفین) بکاتە بەشێك لەو عەقیدەیە.

سوودی ئازادکردنی عەقیدە بۆ بانگەواز بۆ ئیسلام

فیکر و لێبوردەیی

سەرچاوە و پەراوێز:

١ ابو داود، سليمان بن الاشعث السجستاني، سنن ابي داود، كتاب السنة ، تحقيق شعيب الارناؤوط، محمد كامل قره بللي، عبداللطيف حرزالله، دار الرسالة العالمية، دمشق، ط١، ١٤٣٠-٢٠٠٩، باب في القدر، ح٤٦٩١، مجلد ٧، ص٧٧.

٢ [illegible] القدرية والمرجئة مجوس... تا. ابن حزم الاندلسي، ابو محمد علي بن حزم، الفصل في الملل والاهواء والنحل، تحقيق د. محمد ابراهيم نصر و د. عبدالرحمن عميرة، دار الجيل، بيروت، ط ٢، ١٤١٦-١٩٩٦, ج٣، ص٢٩٢. [illegible]: سنن ابي داود، كتاب السنة، باب في القدر، ح٤٦٩١ (مجلد ٧، ص٧٧). [illegible] مسلمة [illegible]

٣ الالباني، محمد ناصرالدين، ظلال الجنة في تخريج السنة (كتاب السنة للحافظ ابي بكر عمرو بن أبي عاصم الضحاك بن مخلد الشيباني المتوفي في ٢٨٧ هـ ومعه ظلال الجنة في تخريج السنة)، المكتب الاسلامي، ط١، ١٤٠٠-١٩٨٠، ج١، ٣٣٨، ص١٤٩-١٥٠. [illegible] :(شرح العقيدة الطحاوية، ص٢٧٣). هەروەها الالباني، محمد ناصرالدين، صحيح وضعيف سنن ابي داود، مكتبة المعارف، الرياض، ط١ للطبعة الجديدة، ١٤١٩-١٩٩٨، مجلد٣، ص١٤٣. هەروەها صحيح الجامع الصغير وزيادته، مجلد ٢، ح ٤٤٤٢.

٤ الالباني، ظلال الجنة، ٣٢٥، ص١٤٢-١٤٣.

٥ الالباني، ظلال الجنة، ج١، ٣٣٦، ص١٤٨-**١٤٩**.

٦ ظلال الجنة، ج١، ١٩٩، ص٨٨.

٧ [illegible] السيوطي، جلال الدين، تدريب الراوي في شرح تقريب النواوي، تحقيق ابو قتيبة نظر محمد الفاريابي، بيروت، مكتبة الكوثر، الرياض، ط٢، ١٤١٥، ج١، ل ٦٢١ء ٦٣٢. [illegible]

٨ الطحاوي، أحمد بن محمد، أبو جعفر، متن العقيدة الطحاوية، دار ابن حزم، بيروت، ط١، ١٤١٦-١٩٩٥، ص٢٥. [illegible]

٩ [illegible] :الشوكاني، نيل الاوطار، مجلد ١، ص ٥٠٩. [illegible] السقاف [illegible] السقاف، حسن بن علي، صحيح شرح العقيدة الطحاوية، ط٤، دار الامام الرواس، بيروت، ١٤٢٨-٢٠٠٧، ص ٦٤٣ [illegible]

١٠ [illegible] (متن العقيدة الطحاوية، ص٧). [illegible]

١١ الشوكاني، محمد بن علي بن محمد، نيل الاوطار من اسرار منتقى الاخبار، تحقيق وتعليق ابو معاذ طارق بن عوض، دار ابن القيم، الريلض، دار ابن عفان، القاهرة، ط١، ١٤٢٦-٢٠٠٥، مجلد ١، ص ٥٠٨.

١٢ ابن تيمية، الفتوى الحموية الكبرى، مجموع فتاوى شيخ الاسلام احمد بن تيمية، مجلد ٥، مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف، المدينة، ١٤٢٤-٢٠٠٣، ص ٧٨.

١٣ بن باز، عبدالعزيز، تعليقات الشيخ ابن باز على متن العقيدة الطحاوية، نسخة الكترونية، فقرة ٧٦.

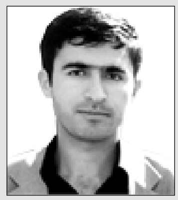
١٤ الفوزان، الدكتور صالح بن فوزان بن عبدالله، التعليقات المختصرة على متن العقيدة الطحاوية، دار العاصمة، د.ت. ص ١٨٦.

١٥ الكليني، محمد بن يعقوب، الاصول من الكافي، دار الكتب الاسلامية، طهران، ١٣٦٥ هجرية شمسية (١٩٨٦م), مجلد ٢، باب دعائم الاسلام، ح٢.

١٦ الكليني، الكافي، مجلد ٢، باب دعائم الاسلام، ح١ و ٣، ص١٨.

١٧ [illegible]

دەرکەوتنی ئایینی زەردەشت و
قەتڵوعامی باپیرانی کورد

دڵشاد عەزیز زاموا

زەردەشت، کەی و لە کوێ لەدایکبووە و لە کوێ ژیاوە؟

ئایینی میدییەکان

یەکەم پاشای زەردەشتی کێ بوو؟

راپەڕینەکەی هەمەدان و هەولێر

قەتڵوعامی نەوەکانی کەیخوسرەو لە شاری هەمەدان و ئەربیلا

هیچ ئاماژەیەکی نووسین و بەڵگەی شوێنەواری بۆ پەرستنی ئاهورامەزدا لەبەردەستدا نییە، نە لە پێش دامەزراندنی دەوڵەتی میدیا و نە لەکاتی فەرمانڕەوایی پاشایانی میدیادا.

بەهارە خوێناوییەکەی هەمەدان

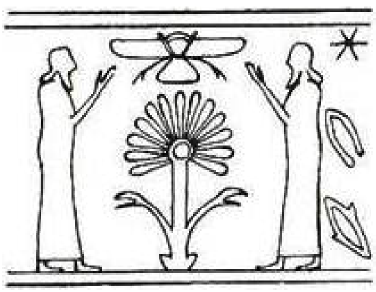
دامرکاندنەوەی راپەڕینەکەی شاری ئەربێلا و کوشتنی نەوەکانی کەیخوسرەو

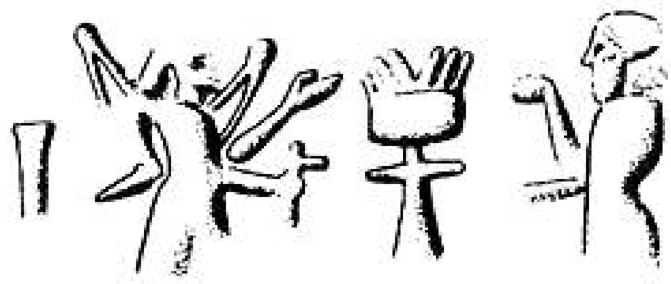
کەیخوسرەو پێش لەدایکبوونی زەردەشت مردووە، ئیتر چۆن کەیخوسرە بووە بە زەردەشتی؟!

[illegible]

دزینی ئایینی زەردەشتی و پیری موغەکان

[illegible]

شوێنەوار و پاشماوە زەردەشتییەکان لە کوردستان

ئاگرپەرستی پێش زەردەشتی

گۆڕەکەی قزقاپان هی کێیە؟

ئەم هێمایەی کە ئێستا زەردەشتییەکان کردویانەتە هێما و وەك خاچی مەسیحیان لە مل دەکرێت، هێمای خواوەندی خۆر و خواوەند ئاشوری ئاشورییەکانە.

کۆنترین یەکتاپەرستی لە کوردستان

دەرئەنجام

سەرچاوە و پەراوێز:

1 [illegible]

2 Malandra, W.W., "Ancient Iranian Religion," Encyclopedia Britanicahttp://www.britannica.com/topic/ancient-Iranian-religion.

3 Radner 2003: 121.

4 RINAP I 16: 11-12.

5 Herodotus, Histories, Book 1.131; Freye, R.N., 1984 The History of Ancient Iran, Harvard University Press: p.81.

6 Roaf, M., and Stronach, D., 2007.

7 Luckenbill 1926, ARAB II 56.

8 Herodotus BookI.98, 1975, pp.128-131.

9 [illegible]

10 Herodotus Book I .127.

11 Von Voigtlander, E.N., The Babylonian versions of the Achaemenian inscriptions, vol.2, London, 1978: 54.

12 Von Voigtlander, E.N., The Babylonian versions of the Achaemenian inscriptions, vol.2, London, 1978: 57-58.

13 Von Voigtlander, E.N., The Babylonian versions of the Achaemenian inscriptions, vol.2, London, 1978: section 26.

14 Von Voigtlander, E.N., The Babylonian versions of the Achaemenian inscriptions, vol.2, London, 1978: pp.54-55.

15 Mallowan, M.E.L. 1996: *Nimrud and Its remains, pl.134, fig.2, 20.*

16 Worshipping fire in Meseopotamia and the Zagros, pre-Zoastrian practices.

17 [illegible]

18 Herzfeld , E., 1947, Zoaster and his words,. Princeton University Press, Brinceton. Vol i-ii: 433-494.

19 Herzfeld , E., 1947, Zoaster and his words,. Princeton University Press, Brinceton. Vol i-ii: 516-542.

20 Herzfeld , E., 1947, Zoaster and his words,. Princeton University Press, Brinceton. Vol i-ii: p. 543.

21 [illegible]

22 Jackson, A.V. Williams, 1965 Zoastrian Studies, the Iranian Relisgion and Various Monographs, AMS Press INC. New York, p. 27.

23 [illegible]

24 [illegible]

25 [illegible]

http://www.kaldaya.net

پوچەڵکردنەوەی بانگەشەی

کاریگەربوونی فیقهی ئیسلامیی بە ڕێساکانی ڕۆژئاوا

نووسینی: د. مستەفا زەڵمی

وەرگێڕانی: ڕێدار ئەحمەد

دکتۆر مستەفا زەلمی

له خستنه‌ڕووی ئه‌م بابه‌ته‌دا، هه‌وڵده‌ده‌م ئه‌و بانگه‌شانه پوچه‌ڵ بکه‌مه‌وه که پێیانوایه فیقهی ئیسلامیی و بنه‌ماکانی که‌وتوونه‌ته ژێر کاریگه‌ری فیقهی رۆژئاوا و بنه‌ماکانی، به تایبه‌تی یاسای رۆمانی

یەکەم: کەوتنە ژێر کاریگەری یاسای فەڕەنسی بە فیقهی مالیکی

توێژەران بە بەراورد بۆیان دەرکەوتووە کە یاسای مەدەنی فەرەنسی بە ڕێژەی (٪٤٠) کەوتۆتە ژێر کاریگەری فیقهی پێشەوا مالیك.

دووەم: کاریگەری فیقهی ئیسلامیی لەسەر یاسای ئەڵمانی

پەیوەندی بەتین هەیە لەنێوان زەرورەت و بیردۆزی دۆخە ناکاوەکان، کە شەریعەتی ئیسلامیی چارسەری کردوە و یاسا ڕۆژئاوایی و عەرەبییەکان پێی کاریگەر بوون

مەرجەکانی گۆڕان:

سێیەم: کاریگەربوونی یاسای ئینگلیزی بە فیقهی ئیسلامیی

ڕەگەزەکانی بیردۆزی دۆخە ناکاوەکان

فیقهی ئیسلامیی بەبێ پابەند بوون بە مەزهەبێکی دیاریکراو، دەبێتە سەرچاوەیەکی بەپیت، نەك هەر بۆ یاسا عەرەبییەکان بە تەنها، بەڵکو بۆ سەرجەم یاساکانی وڵاتانی جیهان.

فەلسەفەی بیردۆزەکە

سەرچاوە و پەراوێز:

١

(وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالأَنْفَ بِالأَنْفِ وَالأُذُنَ بِالأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ) سورة المائدة ـ٤٥.

٢

٣

٤

٥

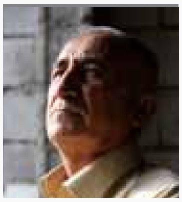
٦

٧

٨

دیدێکی نوێخوازی بۆ

کەلەپوور و گوتاری ئایینی

ڕانان: حەسەن مەحمود حمەکەریم

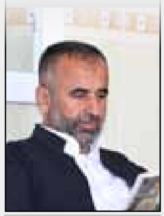
یەکێك لەو بڵاوکراوە نوێیانەی کۆتایی ٢٠١٥، کە پێشکەش بە کتێبخانەی کوردی کراوە و نرخێکی بەرز و بەخشینێکی جوان دەدات، ئەم کتێبوکەیە، کە لە قەبارەدا بچوك و لە مانادا بەرزە، لە نووسینی د. هادی عەلی، لە ٦٤ لاپەڕەی قەبارە بچوکدا جێیبوەتەوە، بە تیراژی هەزار دانە، لە چاپخانەی ڕۆژهەڵات لە هەولێر ساڵی ٢٠١٥ چاپکراوە.

توندڕەوی ئیسلامیی هاوچەرخ بووەتە هەوێنی گەشەکردنی چەندین گروپ و تاقمی توڕەو و تیرۆریست.

ئەم کتێبەلەڕووی فیکریەوە بەهێزە، بەڵام کەمێك قەڵەم و دەربڕینی ڕستەی هەژارە، وشەی کۆنی کوردی و عەرەبی و هەڵەی چاپی هەیە، شێوازی نوێی نووسین و خاڵبەندی تێدا ڕەچاونەکراوە.

دواخاڵ

ئیسلامخوازان و کەلەپووری زانایانی کوردستان

ئیسلامخوازانی کوردستان سودیان له کەلەپووری زانایانی کورد وەرنەگرتو نەشیان زانیوە مامەڵەیەکی ئیجابیانەیان لەگەڵ بکەن